Lietas arhīva Nr. A42-00101-20/37
ECLI:LV:ADRJJTN:2020:0212.A420254918.4.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Jelgavā 2020. gada 12. februārī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnesis A. Vīksne,

piedaloties pieteicējiem /pers. A/ un /pers. B/, pieteicēja pārstāvei /pers. C/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ (*/pers. A/*) un /pers. B/ pieteikuma par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru tiktu reģistrēta /pers. A/ un /pers. B/ laulība, izdošanu.

Aprakstošā daļa

[1] Līdzpieteicēji /pers. A/(*/pers. A/*) un /pers. B/ 2018. gada 2. jūlijā vērsās Dobeles novada dzimtsarakstu nodaļā ar iesniegumu par laulības noslēgšanu.

Izskatot līdzpieteicēju iesniegumu, Dobeles novada pašvaldības dzimtsarakstu nodaļas (turpmāk – Dzimtsarakstu nodaļa vai atbildētāja) vadītāja 2018. gada 2. jūlijā sniedza līdzpieteicējiem atbildi Nr. 37.2-19/57 (turpmāk – atbilde), norādot, ka laulības reģistrācija nav iespējama, jo līdzpieteicēji 2018. gada 2. jūlija iesniegumam nav pievienojuši dokumentus, kas apliecina pieteicēja /pers. A/ tiesības uzturēties Latvijas Republikā.

[2] Nepiekrītot sniegtajai atbildei, pieteicējs ar pieteikumu vērsās Administratīvajā rajona tiesā. Pieteikums pamatots ar šādiem argumentiem.

Pieteicējs kopš 1978. gada pastāvīgi dzīvo Latvijā, savukārt kopš 1995. gada pieteicējam ir izveidotas ciešas ģimeniskas attiecības ar /pers. B/, kura ir Latvijas Republikas pilsone. /datums/pieteicējs bija spiests pieņemt Krievijas pilsonību. Līdzpieteicējiem /datums/piedzima meita, kura ir Latvijas pilsone un pastāvīgi dzīvo Latvijā. Līdzpieteicēji līdz šim nav noslēguši laulību tikai juridisku šķēršļu dēļ, kaut gan vairākas reizes to vēlējušies izdarīt.

Līdzpieteicēju tiesības stāties laulībā tiek nesamērīgi un nepamatoti aizskartas un ierobežotas, kas ir pretēji Latvijas Republikas Satversmes 110. pantā noteiktajam, vērtējot sistēmiski ar Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 8. panta noteikumiem. Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksē atzīts, ka ģimenes jēdziens Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 8. panta izpratnē neaprobežojas ar attiecībām, kas balstās uz laulību, tas var ietvert citas *de facto* ģimenes saites, kad personas dzīvo kopā, nenoslēdzot laulību. Līdz ar to valsts iestādes nedrīkst traucēt nevienam baudīt šīs tiesības. Tādējādi ir būtiski vērtēt līdzpieteicēju tiesības stāties laulībā, lai nostiprinātu ģimenes statusu atbilstoši Latvijas Republikas spēkā esošajiem tiesību aktiem. Liedzot līdzpieteicējiem tiesības stāties laulībā, nepastāvot atbilstošiem iemesliem un apstākļiem, tiek nesamērīgi aizskartas līdzpieteicēju cilvēktiesības.

Atteikums slēgt laulību ir uzstatāms par nesamērīgu un nepamatotu nelabvēlīgu administratīvo aktu, kas ierobežo līdzpieteicēju tiesības uz privāto dzīvi. Atsakot reģistrēt laulību, nav izvērtēti lietderības apsvērumi, kā arī nav ievērots samērīguma princips, jo Latvija ir pieteicēja dzīvesvieta kopš 1978. gada. Iestāde ne tikai nav izpratusi Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma 18. panta jēgu un mērķi, bet arī nav rūpīgi izvērtējusi tās rīcībā esošo informāciju, rupji pārkāpjot tiesiskās paļāvības principu.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2019. gada 7. maija lēmumu /pers. B/ pieaicināta lietā līdzpieteicējas statusā.

Pieteicēja uzskata, ka atteikums reģistrēt laulību ir nepamatots šādu apsvērumu dēļ.

Kopš 1995. gada starp līdzpieteicējiem ir izveidojušas ciešas ģimeniskas attiecības, kā arī tiek vesta kopīga (nedalīta) saimniecība. Pieteicējs Latvijā pastāvīgi dzīvo kopš /datums/. Pieteicēja ir Latvijas pilsone un vēlas stāties laulībā ar pieteicēju. Līdzpieteicēji ar iesniegumiem par laulības reģistrēšanu ir vērsušies vairākas reizes, bet visas iepriekšējās un arī šajā reizē ir saņemts atteikums. Tikai spiestu apstākļu dēļ pieteicējs kopš /datums/pieņēma Krievijas pilsonību, bet visu šo laiku nav atradies ārpus Latvijas teritorijas. Līdzpieteicējiem /datums/ir piedzimusi kopīga meita, kura pastāvīgi dzīvo Latvijā un arī ir Latvijas pilsone.

Līdzpieteicēji vēlas stāties laulībā, lai ne tikai juridiski nostiprinātu ģimeniskās saites, bet arī gūtu likuma aizsardzību. Lēmums par atteikumu reģistrēt laulību, neizskaidrojot līdzpieteicējiem saprotamā veidā iemeslu, neļauj izprast lēmuma mērķi, tas nepamatoti ierobežo pieteicēju tiesības brīvi stāties laulībā.

Pieteicēju tiesības stāties laulībā ir nepamatoti un nesamērīgi aizskartas. Sabiedriskās institūcijas nedrīkst traucēt nevienam baudīt šīs tiesības, izņemot gadījumos, kas paredzēti likumā un ir nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā, lai aizstāvētu valsts drošības, sabiedriskās kārtības vai valsts labklājības intereses, lai nepieļautu nekārtības vai noziegumus, lai aizsargātu veselību vai morāli, vai lai aizstāvētu citu tiesības un brīvības. Izskatāmajā gadījumā šāds atteikuma iemesls nav konstatēts un nemaz nepastāv, ko apliecina tas, ka līdz šim brīdim pieteicējs nav izsūtīts no Latvijas Republikas teritorijas.

Atbildētājai skaidri bija jānorāda iemesli un turpmākā līdzpieteicēju rīcība, lai iestātos apstākļi, kas ļauj stāties laulībā. Iestāde nav brīdinājusi par nelabvēlīga akta izdošanu, tādējādi pārkāpjot Administratīvā procesa likumu. Zinot, ka pieteicējs ir iesniedzis sūdzību par Pilsonības un imigrācijas lietu pārvaldes lēmumu, būtu bijusi tikai loģiska iestādes rīcība, izskaidrojot pieteicējam viņa tiesības un sniedzot informāciju par nepieciešamo dokumentu iesniegšanu.

[4] Rakstveida paskaidrojumā par pieteikumu Dzimtsarakstu nodaļa to neatzīst, norādot turpmāk minēto.

Līdzpieteicēji tika informēti, ka atbilstoši Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma 18. panta pirmajai daļai ārzemnieks var noslēgt laulību Latvijā, ja

viņš laulības noslēgšanas brīdī ir tiesīgs uzturēties Latvijas Republikā. Saskaņā ar minētā panta otro daļu ārzemniekam jāiesniedz attiecīgās ārvalsts kompetentās institūcijas izsniegts dokuments par ģimenes stāvokli.

Uzklausot līdzpieteicējus, tika konstatēts, ka pieteicēja rīcībā nav dokumenta, kas ārzemniekam dod tiesības uzturēties Latvijas Republikā, kā arī nav dokumenta par ģimenes stāvokli. Līdzpieteicējiem tika paskaidrots, ka bez minētiem dokumentiem iestāde nav tiesīga pieņemt iesniegumu laulības reģistrācijai.

Patiesībai neatbilst pieteikumā norādītais, ka iestāde nav sniegusi skaidrojumu un brīdinājusi par nelabvēlīga administratīvā akta izdošanu.

[5] Tiesas sēdē līdzpieteicēji prasījumu uzturēja, pamatojoties uz pieteikumā minētiem argumentiem, papildus norādot, ka Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde izdeva izbraukšanas rīkojumu tikai /datums/. Līdz ar to līdz izbraukšanas rīkojuma izdošanai pieteicējs ir bijis tiesīgs uzturēties Latvijā. Ņemot vērā, ka izbraukšanas rīkojums pagarināts uz gadu, uzskatāms, ka pieteicēja tiesības uzturēties Latvijā ir pagarinātas. Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likums neparedz, ka izbraukšanas rīkojums ir dokuments, kas dod atļauju ārzemniekam uzturēties Latvijā, tomēr, ņemot vērā likuma 42. panta trešo daļu, minētais rīkojums ir pielīdzināms dokumentam, kas dod atļauju uzturēties Latvijā, lai pieteicējs varētu stāties laulībā.

Atbildētājas pārstāve uz tiesas sēdi neieradās. Tiesā 2020. gada 14. janvārī saņemts atbildētājas lūgums par lietas izskatīšanas pabeigšanu bez atbildētājas klātbūtnes. Vienlaikus atbildētāja uzskata pieteikumu par nepamatotu, ņemot vērā atbildē un rakstveida paskaidrojumos minētos argumentus. Ņemot vērā, ka pieteicējs no 1995. gada līdz 2018. gada 2. jūlijam nav saņēmis uzturēšanās atļauju Latvijā, atbildētājai nav tiesiska pamata reģistrēt līdzpieteicēju laulību.

Līdzpieteicēji neiebilda lietas izskatīšanai bez atbildētājas pārstāves klātbūtnes.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, pārbaudot un izvērtējot lietas materiālus, uzklausot paskaidrojumus tiesas sēdē, secina, ka pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

[7] Lietā nav strīda, ka līdzpieteicēji 2018. gada 2. jūlijā vērsās Dzimtsarakstu nodaļā ar iesniegumu par laulības noslēgšanu (*lietas 37. lapa*).

Izskatot līdzpieteicēju iesniegumu, Dzimtsarakstu nodaļas vadītāja 2018. gada 2. jūlijā sniedza līdzpieteicējiem atbildi, norādot, ka laulības reģistrācija nav iespējama, jo līdzpieteicēji 2018. gada 2. jūlija iesniegumam nav pievienojuši dokumentus, kas apliecina pieteicēja /pers. A/ tiesības uzturēties Latvijas Republikā.

Secināms, ka līdzpieteicējiem atteikta laulības reģistrācija, jo līdzpieteicēji 2018. gada 2. jūlija iesniegumam nav pievienojuši dokumentus, kas apliecina pieteicēja tiesības uzturēties Latvijas Republikā.

Līdz ar to lietā pastāv strīds, vai pastāv tiesisks pamats uzdot atbildētājam reģistrēt līdzpieteicēju laulību.

[8] Kā izriet no lietas materiāliem, lietā nav strīds, ka /pers. A/ ir Krievijas Federācijas pilsonis (*sk. pasi /pases numurs/, lietas 12. lapa*), savukārt /pers. B/ ir Latvijas Republikas pilsone *(sk. pasi /pases numurs/, lietas 11. lapa*).

Lietā pastāv strīds, vai atbildētāja pamatoti secināja, ka laulības reģistrācija nav iespējama, jo līdzpieteicēji 2018. gada 2. jūlija iesniegumam nav pievienojuši dokumentus, kas apliecina pieteicēja tiesības uzturēties Latvijas Republikā.

Attiecīgi tiesa turpmāk pārbauda, vai atbildētāja pamatoti secināja, ka pieteicējs nav pierādījis savas atrašanās Latvijas Republikā tiesiskumu.

[9] Imigrācijas likuma 1. panta pirmās daļas 1. punkts noteic, ka ārzemnieks ir persona, kura nav Latvijas pilsonis vai Latvijas nepilsonis.

Secināms, ka pieteicējs Imigrācijas likuma 1. panta pirmās daļas izpratnē uzskatāms par ārzemnieku, proti, personu, kura nav Latvijas pilsonis vai Latvijas nepilsonis (lietā nav iesniegti pierādījumi, ka apliecinātu pretējo).

Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma 18. panta pirmā daļa paredz, ka Eiropas Savienības, Eiropas Ekonomikas zonas valsts vai Šveices Konfederācijas pilsonis vai citas valsts pilsonis, bezvalstnieks, bēglis vai persona, kurai piešķirts alternatīvais statuss un kura laulības noslēgšanas brīdī ir tiesīga uzturēties Latvijas Republikā, var noslēgt laulību ar Latvijas pilsoni, Latvijas nepilsoni, Eiropas Savienības, Eiropas Ekonomikas zonas valsts vai Šveices Konfederācijas pilsoni vai citas valsts pilsoni, bezvalstnieku, bēgli vai personu, kurai piešķirts alternatīvais statuss un kura laulības noslēgšanas brīdī ir tiesīga uzturēties Latvijas Republikā.

Attiecīgi secināms, lai būtu pamats reģistrēt līdzpieteicēju laulību, pieteicējam kā citas valsts pilsonim, jāpastāv tiesībām uzturēties Latvijas Republikā.

No Imigrācijas likuma 4. panta regulējuma izriet, ka ārzemniekam ir tiesības ieceļot un uzturēties Latvijas Republikā, ja viņam vienlaikus: 1) ir derīgs ceļošanas dokuments; 2) ir derīga vīza, Latvijas Republikas izsniegta uzturēšanas atļauja vai Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja uzturēšanās atļauja; 3) ir derīga veselības apdrošināšanas polise; 4) nav citu likumā vai citos normatīvajos aktos noteiktu šķēršļu ieceļošanai Latvijas Republikā; 5) ir nepieciešamie finanšu līdzekļi, lai uzturētos Latvijas Republikā vai citā Šengenas līguma dalībvalstī un atgrieztos mītnes zemē vai izceļotu uz trešo valsti, kurā viņam ir tiesības ieceļot.

Lietā nav strīda, ka pieteicēja rīcībā ir derīgs ceļošanas dokuments (Imigrācijas likuma 1. panta pirmās daļas 2. punkts) – Krievijas Federācijas pilsoņa ārzemju pase (derīguma termiņš līdz /datums/).

Tiesa konstatē, ka lietā nav iesniegta pase ar derīgu vīzu, kā arī nav iesniegta Latvijas Republikas izsniegta uzturēšanas atļauja vai Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja uzturēšanās atļauja, kā to nosaka Imigrācijas likuma 4. panta pirmās daļas 2. punkts.

Attiecīgi secināms, ka saskaņā ar minētās tiesību normas regulējumu pieteicējam nepastāv tiesības uzturēties Latvijas Republikas teritorijā.

[10] Papildus konstatējams, ka lietā nav iesniegta arī derīga veselības apdrošināšanas polise un pierādījumi, kas apstiprinātu, ka pieteicēja rīcībā ir nepieciešamie finanšu līdzekļi, lai uzturētos Latvijas Republikā vai citā Šengenas līguma dalībvalstī un atgrieztos mītnes zemē vai izceļotu uz trešo valsti, kurā viņam ir tiesības ieceļot. Tomēr minētajam apstāklim nav izšķirošas nozīmes izskatāmajā gadījumā, jo kā jau tiesa konstatēja iepriekš, pieteicējam nepastāv tiesības uzturēties Latvijas Republikā, jo minētai personai nav ne derīgas vīzas, ne Latvijas Republikas izsniegtas uzturēšanas atļaujas vai Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja uzturēšanās atļaujas.

Attiecīgi neizpildoties Imigrācijas likuma 4. pantā noteiktajam kritērijam, proti, pieteicējam neiesniedzot dokumentus, kas pierāda viņa tiesības uzturēties Latvijas Republikā, nav tiesiska pamata uzlikt atbildētājam pienākumu reģistrēt līdzpieteicēju laulību.

[11] Apkopojot iepriekš minēto, tiesa uzskata, ka lietā nav iesniegti pierādījumi un izteikti argumenti, kas būtu par pamatu secinājumam, ka atbildētājam būtu uzliekams pienākums reģistrēt līdzpieteicēju laulību.

Tādējādi secināms, ka līdzpieteicēju pieteikums par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru tiktu reģistrēta /pers. A/ un /pers. B/ laulība, izdošanu nav

pamatots un ir noraidāms.

[12] No lietas materiāliem izriet līdzpieteicēju viedoklis (*sk. pieteicēja 2019. gada 4. decembra iesniegumu, lietas 86. lapa*), ka pieteicēja tiesības uzturēties Latvijas Republikā izriet no pieteicējam izsniegtā izbraukšanas rīkojuma (*lietas 46.-47. lapa*).

Imigrācijas likuma 1. panta pirmās daļas 4. punkts nosaka, ka izbraukšanas rīkojums — administratīvais akts, kurā pamatots ārzemnieka nelikumīgas uzturēšanās fakts un ārzemniekam uzlikts pienākums noteiktā termiņā labprātīgi doties atpakaļ uz savas pilsonības valsti, trešo valsti, no kuras viņš ieceļojis, vai citu valsti, kurā viņam ir tiesības ieceļot.

Secināms, ka izbraukšanas rīkojums, pretēji līdzpieteicēju viedoklim, ir administratīvais akts, kurā pamatots ārzemnieka, izskatāmajā gadījumā pieteicēja, nelikumīgas uzturēšanās fakts Latvijas Republikā. Savukārt noteiktais termiņš, līdz kuram jāatstāj Eiropas Savienības teritorija, dod iespēju personai saprātīgā termiņā brīvprātīgi atstāt Eiropas Savienības teritoriju, nevis legalizē līdzpieteicēja uzturēšanos Eiropas Savienībā (izskatāmajā gadījumā Latvijas Republikas) teritorijā.

Attiecīgi tiesa uzskata, ka nav pamatots līdzpieteicēju viedoklis, ka pieteicēja tiesības uzturēties Latvijas Republikā izriet no izsniegtā izbraukšanas rīkojuma.

[13] Līdzpieteicēji uzskata, ka atbildētājam atsakot reģistrēt laulību, tiek pārkāptas Latvijas Republikas Satversmes 110. pantā noteiktās tiesības. Atteikums reģistrēt laulību ir nesamērīgs cilvēktiesību ierobežojums.

Latvijas Republikas Satversmes 110. pantā noteikts, ka valsts aizsargā un atbalsta laulību — savienību starp vīrieti un sievieti, ģimeni, vecāku un bērna tiesības.

Kā jau tiesa konstatēja iepriekš, tiesību ierobežojums reģistrēt līdzpieteicēju laulību nav absolūts. Tiesa uzskata, ka līdzpieteicējiem, izpildot likumdevēja izvirzītus nosacījumus, proti, Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma 18. panta pirmajā daļā noteikto, legalizējot savu uzturēšanos Latvijas Republikā, saņemot vīzu vai uzturēšanas atļauju, pieteicējam rastos arī tiesības uz laulības reģistrēšanu (izpildoties arī citiem tiesību normās noteiktajiem kritērijiem).

Tiesa uzskata, ka izskatāmajā gadījumā nav saskatāms būtisks cilvēktiesību pārkāpums, vērtējot Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma 18. panta pirmajā daļā noteiktās prasības kopsakarā ar Imigrācijas likumā noteikto mērķi noteikt ārzemnieku ieceļošanas, uzturēšanās, tranzīta, izceļošanas un aizturēšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā ārzemniekus tur apsardzībā Latvijas Republikā un izraida no tās, lai nodrošinātu starptautiskajām tiesību normām un Latvijas valsts interesēm atbilstošas migrācijas politikas īstenošanu.

Tiesa norāda, ka Latvijas Republikai ir pienākums nodrošināt taisnīgu līdzsvaru starp indivīda tiesībām uz ģimenes dzīvi un sabiedrības interesēm imigrācijas kontroles jomā. Izskatāmajā gadījumā, ņemot vērā sabiedrības intereses kopsakarā ar apstākli, ka pieteicējs, kā izriet no lietas materiāliem (*sk. Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes 2020. gada 16. janvāra vēstuli Nr. 24/1-44/185, lietas 88. lapa*), ilgstoši ignorē Imigrācijas likumā ārzemniekiem noteiktos pienākumus, lietā nav konstatējams nesamērīgs līdzpieteicēju tiesību aizskārums.

[14] No lietas materiāliem izriet vēl virkne argumentu (saistībā ar pieteicēja atrašanos leģitimitāti Latvijas Republikā), tomēr tiesa nekonstatē, ka kāds no tiem ietekmētu lietas iznākumu un tiesas iepriekš izdarītos secinājumus pēc būtības. Turklāt Senāts, atsaucoties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas atziņām, vairākkārt norādījis, ka no Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta izriet tiesas pienākums argumentēt spriedumu, bet tas nav saprotams kā prasība detalizēti atbildēt uz jebkuru argumentu. Tiesnešiem ir jāuzklausa visi argumenti, bet viņiem nav pienākums detalizēti atrunāt jebkuru iesniegumu vai skaidri atbildēt uz jebkuru paskaidrojumu. Tiesai ir atļauts izvērtēt argumentus, kurus tā uzskata par nozīmīgiem no tiesību viedokļa (*Senāta 2005. gada 22. novembra sprieduma lietā Nr. SKA?378/2005 12. punkts*).

Ņemot vērā minēto, tiesa, pamatojoties uz procesuālās ekonomijas principu, neanalizē pārējos lietas materiālos ietveros apsvērumus, jo tie nevar ietekmēt tiesas nolēmumu pēc būtības.

[15] Pieteicējs lūdz atlīdzināt samaksāto valsts nodevu 30 *euro* apmērā (*maksājumu apstiprina Latvijas Pasta čeks Nr. 0388354, lietas 31. lapa*).

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu. Tā kā pieteikums noraidīts pilnā apmērā, tiesai nav tiesiska pamata piespriest no domes par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu. Līdz ar to lūgums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 254. panta pirmo daļu, 291. panta pirmo daļu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ (*/pers. A/*) un /pers. B/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru tiktu reģistrēta /pers. A/ un /pers. B/ laulība, izdošanu.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Administratīvajā apgabaltiesā mēneša laikā no sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā.

Tiesnesis A. Vīksne